

Sägner och folkho¹⁶⁴² från Vallby socken.

Kyrkklocke-prästägner, gamla märken m. m.

Vallby kyr
Trögds kyr

I Sägner.

1. I den vik av Mälaren, som skjuter upp mot Enköping, nämligen Tuinnegarnsfjärden, skall det ligga en kyrkklocka sjunken. Men en sådan värdefull skatt lockar ju folk till att söka bli ägare av av densamma. Många fafänga försök har även ha gjorts för att få upp den, men som klockan är hollbunden så har allt varit förgäves. Det vore en möjlighet att få upp den, om man ha ett par vita kvillingor, som vore tre år gamla, och som aldrig druckit annat än söt mjölk. En gång var det en bonde i Vallby socken som hade den lyckan att bli ägare av ett par sådana och han fick hjälp av de andra bönderna i sockne med att föda dessa med söt mjölk. Så kom den dagen, då de blevo tre^{är} gamla, och nu skulle man försöka att få upp klockan. Som naturligt var samlades mycket folk ute på sjön, - det var nämligen på vintern, - där man visste att klockan var sjunken. Man lyckades få tag i klockan och fäste starka snor i den och så spände man för de bägge oxarna. Klockan lycktes i början följa med ganska lätt, men när den blev synlig i vattenytan, då var det stopp. Folket som stod runt om, hörde en röst, som kom ifrån klockan, vilken sade: "Mig diar inga skummy kalvar upp"! varpå den sjönk ned igen och drog av oxarna med sig ned i djupet. Saken var den, att kvällen före, när pigan skulle ge oxarna mjölk, så fick hon en så kraftig iörfil av en osynlig hälsa så att hon föll omkull och den söta mjölken var ut. Hon var rädd att tala om för banden, att hon slagit ut mjölken, hon tog istället likt skum mjölk och gav dem och det var ju fel. För folket som var med på sjön gick det ej heller lyckligt.

En vild snöstorm bröt ut, och många av människor
 lär ha ombommit i snögran. Sedan dess har inte
 försök gjorts att få upp den skatt, som var så väl
 bevakad av troll, men det påstås att om en när-
 miska som är född på en torsdagsnatt, far ut
 på sjön en midnattsnatt, så hör hon en klo-
 ka ringa med sorgsna och vemodiga slag, men
 om det är sanning vet jag inte, jag har aldrig
 hört det, men jag är ej heller född på en
 torsdagsnatt.

9. I Veckholms socken, Uppsala län, bodde för
 många år sedan en präst, som var mycket from.
 För var kväll gick han till kyrkan för att där
 förätta sin aftonbön. En gång skulle en av hans
 drängar försöka att skrämma honom ute på kyr-
 kogården. Drängen tog på sig ett stort, vitt lakan
 och gick så till kyrkogården för att möta prästen.
 Men prästen var ej spökrädd, han frågade vem
 det var, men drängen svarade ej. Då sade prästen,
 "säg vem du är, annars bjuder jag i Guds namn
 att du må sjunka ned i jorden," drängen böjde
 då att sjunka. När han sjunkit ned till knäna,
 så frågade prästen åter vem han var, men drän-
 gen teg. "Så må du då sjunka" sade prästen,
 men när drängen sjunkit så djupt som till
 axlarna och endast huvudet var ovan jorden,
 så sade han vem han var och böjde ^{bedja}
 att få komma upp igen. Men då svarade, "Tre gån-
 ger har jag bitt dig säga vem du är, men du
 har nekat att säga det, nu kan jag hjälpa
 dig, det är föresent." Därefter sjönk drängen
 ned i jorden och försvann. Men på det ställe
 där han sjunkit, står ännu i dag ett
 häkors uppställt.

II Trammal folkho, gamla märken, o.d.

I Lidingby by, Vallby socken, fanns det för en källa, som troddes ha läkande krafter. Men man måste iakttaga mycket stänga regler, om man där skulle bli botad. Skulle man gå dit, så måste det ske en torsdagsnatt, när månen var i ny. På vägen dit skulle man akta sig för att möta vissa djur såsom katt och ekorre, att möta en gumma var också mycket farligt. När man kom dit, så skulle man där lägga ned penninga ett mynt av koppar och två av silver, samt dessutom dricka tre munnar vatten ur källan. På hemvägen var det mycket farligt att få höra likugglan skraka, fick man höra den, så blev man död innan så var slut. Nu är den källan igenstenad, så att där numera blott är ett stenrös.

Den som kommer först hem från julbattan, får först sin gröda bärgad nästföljande år.

Första säningsdagen för året skulle man äta ägg, det skulle befodra växtligheten på marken.

En hästho bör man ha öfver dörren till sitt hu den bringar lycka.

När man ködde in rågen skulle man stå rågbor mot balken, den säd som då föll ur, skulle man använda till utsäde, den gav största skörden.

När man byggde en ny lastugärd eller ett nytt stall, skulle man under dörrtraskeln lägga en stålbit och ett omskinn. Kreaturen skulle sedan föras baktänges in genom dörren, de skulle då trivas br där. Så skulle man även göra om man köpte en häst eller ko.

Om man köpte en häst, måste man byta om namn på den eljest skulle den råka ut för olycka av ett eller annat slag.

Lysning bör ej ske annat än när månen är i ny.

Om en flicka vill veta något om sin tillkommande man, så skall hon en midsommarnatt kl. 1. gå till en korsväg, där skall hon plocka 9 sorters blommor, vilka hon skall binda till en krans, dens skall hon lägga under sin huvudkudde när hon läggs sig. När hon sedan vaknar skall hon se efter om det ligger något hårstrå på kransen, om det gör så, skall hon bli gift under nästa år och med en man som har samma färg på håret, som det var på det hårstrå, som låg på kransen.

När ett par människor gifter sig, så är det den utav dem, som först får se den andra, som kommer att råda i deras hem.

Om det regnar på bröllopdagen betyder det många tårar i äktenskapet, snöar det blir det rikedom, om det är vackert väder så blir det lycka och glädje.

Att det håll ekot svarar kyrkklockorna under en begravningsringning, är det hållet kommer nästa dödsfall att inträffa inom socknen.

Uppbokat av
Lvar Johansson